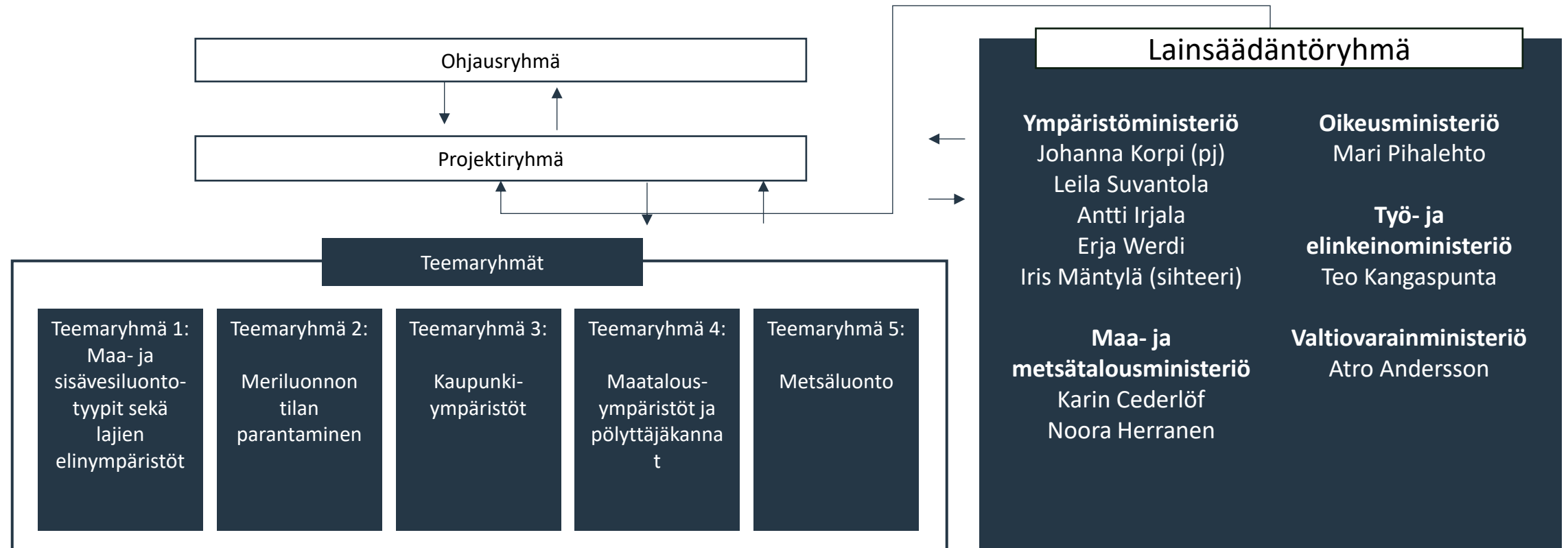

Lainsäädäntöhankkeen eteneminen ja heikentämättömyysvelvoitteen tulkinta

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola
Erityisasiantuntija Iris Mäntylä

Lainsäädäntöryhmä toimii osana ennallistamissuunnitelman valmistelua

Lainsäädäntöryhmän työ rakentuu kahdesta tehtävästä

Tehtävä

Toteutus

Tulos

1.
Heikentämättömyys-
velvoitteeseen liittyvät
lainsäädännölliset
keinot (HE-valmistelu)

- Velvoitteen tulkinta
- Lainsäädännön
nykytila ja aukot
- Yhteistyö
teemaryhmien kanssa

Hallituksen
esitys

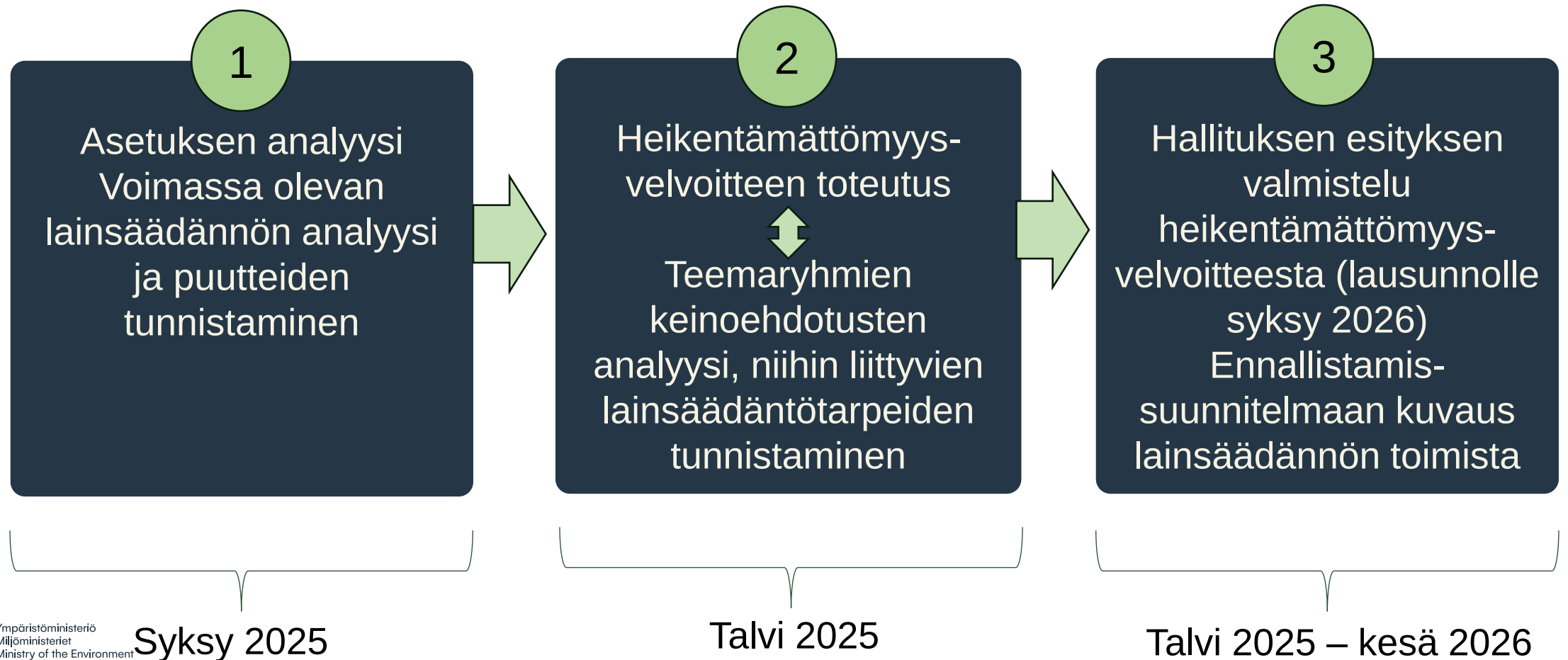
2.
Teemaryhmien
lakitekniinen tuki
ennallistamis-
velvoitteiden keinojen
osalta

- Yhteistyö
teemaryhmien kanssa

Toimenpiteisiin
liittyvät
lainsäädännöl-
liset tarpeet

Lainsäädäntöryhmän työn vaiheet

Heikentämättömyysvelvoite

Asetuksessa ei ole kieltoa, vaan pyrkimyksellinen velvoite jäsenvaltiolle

Velvollisuus ilmoittaa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa toimenpiteet, joilla pyritään toteuttamaan (15 artikla 3.f ja h)

Toimenpiteet / tila	Luontotyypin esiintymän alue	Lajin elinympäristö
Tehty ennallistamistoimet / palauttaminen, ei vielä hyvä tila / riittävä laatu saavutettu	Otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla <i>pyritään</i> varmistamaan jatkuva paraneminen	
Saavuttanut hyvän tilan / riittävän laadun ennallistamisen / palauttamisen jälkeen	Otettava käyttöön toimenpiteitä, joilla <i>pyritään</i> varmistamaan, ettei merkittävästi heikkene	
Ei tehty toimenpiteitä, hyvässä tilassa	<i>Pyrittävä</i> ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla <i>pyritään</i> estämään merkittävä heikentyminen	(ei koske)
Ei tehty toimenpiteitä, ei hyvässä tilassa, mutta tarpeen yleistavoitteen saavuttamiselle (art. 4.17, art. 5.14)		(ei koske)

Poikkeukset

Natura 2000 -alue	Muu alue
Ylivoimainen este ml. luonnonkatastrofit (art 4.14/15/16.a, art. 5.11/12/13.a)	
Elinympäristön väistämätön muutos, joka aiheutuu suoraan ilmastonmuutoksen seurauksena (art 4.14/15/16.b, art. 5.11/12/13.b)	
(ei koske)	Kolmannen maan toimi / laiminlyönti, josta jäsenvaltio ei ole vastuussa (art 4.14/15.d, art. 5.11/12.d)
Erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy hankkeelle tai suunnitelmalle, jolle ei ole vaihtoehtoja ratkaisua: valtioneuvoston päätös + määräys korvaavista toimista (LSL 39 §)	Tapauskohtaisesti määritettävä erittäin tärkeän yleisen edun mukainen suunnitelma tai hanke, jolle ei ole vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja (art 4.14/15.c, art. 5.11/12.c)
Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten suunnittelu, rakentaminen ja käyttö, niiden verkkoon liittäminen ja asiaankuuluva verkko sekä varastointimenetelmät oletetaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia (ennallistamisasetus 6 artikla, LSL 39 § 4 mom)	
Jäsenvaltio voi säätää, että suunnitelmien ja hankkeiden, joiden ainoana tarkoituksena on maanpuolustus, oletetaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia (art. 7.2)	

Heikentymättömyysvelvoitteen joustava soveltaminen

- Jäsenvaltio voi ilmoittaa määräaikaan mennessä aikovansa soveltaa, valtioneuvosto päätti 30.1.2025
- Vaihtoehtojen puuttuessa soveltaa heikentämättömyysvaatimuksia alueensa kunkin luonnonmaantieteellisen alueen tasolla kunkin luontotyypin ja lajin elinympäristön osalta
- Täytettävä velvoitteet

A) kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa annettava selvitys hyvittävien toimenpiteiden järjestelmästä, seurannasta ja raportoinnista sekä siitä, miten varmistetaan, ettei joustava soveltaminen vaikuta 1, 4 ja 5 artiklassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseen (Art. 15.3.g)

B) seuranta (Art. 20.1.j) ja raportointi (Art. 21.1 ja 21.2.b)

➡ Ei edellytä, että poikkeus olisi tarpeen yleiseen etuun liittyen, hankkeen merkittävyyttä ei arvioida, mutta aiheutuva merkittävä heikennys on hyvittävää toisaalla

- Ei koske Natura 2000 –alueita (luontodirektiivin 6 artiklaa noudatettava)

Keskeiset kysymykset heikentämättömyysvelvoitteen täytäntöönpanon osalta

- Miten merkittävä heikentäminen määritellään eri luontotyypeille?
- Mikä toiminta pääasiassa on vaikuttanut / vaikuttaa heikentävästi luontotyyppiin / luontotyyppiryhmään? Onko taustalla jokin kannustin?
- Mitkä asetuksen luontotyypit voimassa oleva lainsäädäntö kattaa, miltä osin heikentämättömyys voidaan niissä varmistaa?
- Onko ekologisesti mahdollista kompensoida luontotyyppin heikennyksiä?
- Minkä lainsäädännön kautta kuhunkin luontotyyppiin / -ryhmään kohdistuvia uhkia ja paineita (*onko niitä*) parhaiten voidaan hallita?
- Mitkä ovat voimassa olevan lainsäädännön keskeisimmät puutteet merkittävän heikentämisen estämiseksi (=tarvittavat viilaukset)?
- Miten nykysäätelyn ulkopuolella olevia luontotyypejä (*tarvitsee ja*) voidaan turvata merkittävältä heikentämiseltä (=uudet keinot)?
- Miten joustava heikentämättömyys toteutetaan ja missä se olisi tarpeen / mahdollista? (jos ei ole rajoituksia, ei voida velvoittaa kompensoimaan)

Taustamuistion eteneminen

Sisällysluettelo

1. Yleistä	4
2. Heikentämättömyysvelvoite	5
2.1. Velvoitteen suojaamat luonnonarvot	6
2.2. Mitä alueita heikentämättömyysvelvoite koskee?	8
2.3. Miten merkittävä heikentäminen on tulkittava?	13
3. Heikentämättömyysvelvoitteen rajoitukset	14
3.1. Heikentyminen, johon ei voida vaikuttaa	14
3.2. Tapauskohdalliset poikkeukset	18
4. Heikentämättömyysvelvoitteen joustava soveltaminen	24
5. Seuranta- ja raportointivelvoite	25
6. Heikentämättömyysvelvoite ja ensimmäinen kansallinen ennallistamissuunnitelma 28	
7. Nykytila	28
7.1. Johdanto	28
7.2. Luonnonsuojelu	28
7.3. Vesien suojeleminen ja vesienhoito	36
7.4. Merensuojelu ja merenhoito	43
7.5. Maa-ainesten ottaminen	48
7.6. Metsätalous	51
7.7. Poronhoito	52
7.8. Kaivostoiminta	52
7.9. Ympäristövaikutusten arviointimenettely	52
7.10. Ympäristöluupa-asioiden käsittely	56
7.11. Ympäristönsuojelu	58
7.12. Alueidenkäytön suunnittelu	80
7.13. Rakentaminen	81
7.14. Pitkittäishankkeet	81
7.15. Taloudelliset tuet toimenpiteisiin	81

- Työryhmä viimeistelee heikentämättömyysvelvoitteen tulkintaa koskevan alkuosan (luvut 1-6) marraskuun puoliväliin mennessä
- Muistion nykyilainsäädäntöä koskeva analyysi (luku 7) raakatestit valmistuvat 25.11 mennessä
- Taustamuistio toimii hallituksen esityksen pohjana (asetuksen analyysi ja nykytilan kuvaus –jaksot)
- Muistio käännetään ruotsiksi → yhteistyö Ahvenanmaan kanssa

Toteutuskeinojen kehittäminen

Työryhmien analyysi keinoista

- Tiedollinen ohjaus (...)
- Suunnitteluohjaus (hoito- ja käyttösuunnitelmat....)
- Taloudellinen ohjaus (tuet, veroratkaisut (VNTutkiva –hanke 16.12. alustavat tulokset), markkinamekanismit...)
- Lainsäädäntö (ympäristönkäytön ehdot ja rajoitukset, suojele...)

Lakiryhmän analyysi

- Tarvitaanko lainsäädäntöä, jos niin missä roolissa?
- Mihin lakiin istuu vai tarvitaanko uutta?
- Koherenssi muun lainsäädännön suhteen?
- (Toteutuuko samalla heikentämättömyysvelvoite?)
- Perustuslaillisuuden arviointi